B
1045-
1056.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 1045-56

אײן נײא קלאג ליד

אויף דעם מעשה הגרול והנורא
ואהוואת אות וואז זיך בק״ק אין
האט צו גטראגין · ווערכיס פון פיל
טויזנט יאר קיינר וירט וויסן צו זאגין·
דא פון זאל זיך איין איטליכר אעננט
איין בייא שפיל נעמין · דען וויא
גאר בלד אונ׳ טענטליך שטה נטים
לדקיות זיין אום איר לעבין קומן·
אונ׳ דפן וירט איטליכר מט קערין
פון בין וועג אונ׳ וירט זיך נט
שטאן · זא וירט אונס הש״י
אטירה ניט זואן · דא
רויך ואגין איר·
זאגין אמן

הקדמה

ווייל איך האב געזעהן אז פֿון זעלבין מעשה איין תועלת ועבודת הבורא קען קומן. אז דען אין דער דרוק צו ברענגן האבי איך פֿור גנומן. אג׳ ווייל דאס איזט געשעהן ביום אתן תורתינו הקדושה דיא איזט געבין בקל״ב אותיות וכו׳ ווירט איך גדרשת בדרך תש״רק. אלזוא האבי זאלכיש קומג ליד איך געשטעלט על סדר א״ב וגם בדרך תשר״ק. כדי אז זאל זיין לאות ולמשמרת לישראל נטע שורק׃

ובמיתת הצדקיות האלו עונותינו ימרק׃

ומגלותינו המר : אותנו יוליך יקנ״ן

ויפרוק : לפבק אמן

א

א מטא איך וויל אויך היבן איין שטים מיט שרייאן אונ' קלאגין ·
אויך דיא גרושי צרה אלז זיך האט בק"ק אין צו גטראגין ·
אוי וויא גשריאן אלז זאליכש האט פאסירט אין אונזרין טאגין ·
איין זאלכי צרה האט מאן אין פיל טויזנט יאר ניט הערין זאגין :

ב ביום שבת קודש ז' סיון יום שני דחג העצרת · בעונותינו
הרבים זיינין זיא גיוועזין אין גרושי צרות · בשנת חמשת
אלפים ושבעים וחמשה למנין השטרות · זיינן גקואן אויך זיא
בעו"ה גרושי קללות וארורות :

ג גרולים גרוש אלז קליין זיין זיא גיוועזין אין אירה שולן · גאטש
גיבעט אפ צו ווארטין וויא זיא מיזט ביפולן · גרושי שמחה
הבין זיא גיהט עם ר' יאקלי חזן דק"ק רישא מדינות פולין · גאר
בלד מיזט ווארדין פר שטערט דיא שמחה בייא זיא אלין :

ד דאי וויא גשריאן דא ער מיזט גיקואן בברכת יוצר אור
ונעשה כלנו באגודה · דא האט זיך אן גהובן דיא צרה ·
דען אי דש ער נאך האט גיזאגט דאס ווארט לאורו · איזט גיקואן
גרושי לערמי אונ' צרה אין דער עזרה :

ה הנה כן הבין זיא גיהערט אין דער עזרה איין גרוש גיטומל
אלז ווען אויך בעלי מלחמות העטין אפ גיצוגין · איר בימשאלן
אונ' גין מיט טרומל · הוי וויא מיזט ווארדין איין גשרייא אונ'
גיאומל · זיא הבין גיפרעגט וואז אלג וואהל זיין דאט גיזאמל :

ו ונפן אונ' זיא הבין זיך גיקערט הין אונ' הער · ווישן
וואלטין זיא דאך גערין וואז מיזט דער מער · איין טייל
הבין גיזאגט קואט פייבלט איין שונא צו ליהן איין הער · אודר
זיינן איין גישאלין פון היאר גגן אונ' גאר :

ז זעקה איין גשרייא אויז דער דער ווייבר שולן האבין זיא פרי
גואן · זאליכש מיזט זיא גאר איבל בקואו · הערט צו
איר ליבה לייט איר פרואן · אין דער שול וואלטין זיא זיך ניט לענגר
זויאן :

ח חולה אויך דער גאסו הרוג זיין זיא גלאפין · זיא וואלטין
גערין זעהן איין היילך צו שאפין · אבר דאט שוים אל
האט זיא לייזר גאר זער ביטראפין זיא הבין פר מיינט אלז ווען
ווער דאט גיהנם פר זיא וואפין :

ט טפופת אלז וואן זיא אין ליפטן שוועבטין הבין זיך דיא
נשים טאן טראגין · וויל זיא צו דער שול הרויז גאר זער
הבין גדרונגן · אייני צו דער אנדר האט טאן זאגין · איר אעכטיל
אלי דא ווערדין דער שלאגין :

י יעל זיא האבין אן גהובן צו טרייאן אונ צו קלאגין · ווער זאליט
האט גיהערט הוט טאן פר לאגין · זיא זיינן גלאפין אונ׳
קיינר האט זיא טון יאגין · אלז ווא אונזר תורה בתוכחה דוט
זאגין :

כ כיפה דאט גיוועלב פון דער עזרת נשים הבין זיא פר איינט
האט זיך גשפאלטין · בעזרת נשים הבין זיא זיך ניט
לענגר וואלין אויף הלטין · הרויז צו לויפן האבין פר לנגט יונגין אונ
אלטין דען דיא אויאר אין צו פאלין הבין זיא דער פאר
גיהאלטין :

ל לא ניט זיא האבין גיקענט אויף דער שטעג גרייכן · דען
אייני וועגין דיא אנדרי האט ניט קענין ווייכן · דען אין
איטליכי פרויא טראן אלזרייכן · הבין פר איינט דען טוט צו
אנטווייכן :

מ מגודל פון וועגין גרוט דריגגן אונ׳ אייאן · איזט אייני
אייך דיא אנדר גיפאלין · אונ׳ זיין וואדרין פר וירט אין
אנגדר אלין · ארחוק פון וייטן נשאיר לעקתם וקולן :

נ נמו זיא זיין גפלוהן אונ׳ קייאר האט זיא טאן נאך יאגין · זיא
הבין פר איינט אלז ווער דאש גיהנם אופין פר אירן אייגן ·
דען דיא שטעג הרונדר האט זיך אויך קייני וואלין וואגין : דען זיא
הבין פר איינט אלז ווען דיא שטעג ווער אין וועג גטראגין :

ס סברו זיא הבין פר איינט ווידרום אום צו קערין · אביר
וועגין גרושן דריגגן האט זיך זאליט טון ווערין · דען אלי
דיא נאך זיין גיוועזין בעזרה הבין אויך טאן ארויז ביגערין · אייני
דיא אנדרי דורך גרושן דריגגן האט טון פירן ·

ע ער ביז אייני אויף דיא אנדרי איט פימן האט גיטרעטין ·
דען נשים זיין גיפאלין אויף דער ערדן · דא זיינן קואן כאה
אפטים צו טרעטין : אביר האבין אנדר פר ריבט ווידר אוזן צו רוק
טרעטין :

5

פ פנו זיא המבין זיך גיקערט לו גין דנרך דען טאך אין דיא
חייבר טולין · אונ׳ המבין דאך וואלין זעהן וואז מאג זיין איין
גיפאלין · אביר זיא המבין גיזעהן אלז לגארי קיין שאדין האט גיטאן
דאש קנאלין · זולכיש הבין זיא קיגן דיא נשים ניט טאן פר העלין :

צ לעקו דיא אנשים אמבין גשריאן דיא נשים זולטין דאך לו רוק
קערין · אביר דיא נשים וואלטין זולכיש ניט הערין · דען דאש
שליס אזו האט זיא טאן פר פירן : דאש איטליכי האט פר דאש
איין פאלין דיא אויאר אנגלט זיא מדרווירן :

ק קאו זיא המבין גשטעלט פיל לאטרן ארום הער · אונ׳
המבין בגריפן פיל נשים בייא אירן קליידר · אונ׳ זיא
איבר דאש אייזרן גלענדר גלוהן דאש זאג איך פר וואר · אונ׳ אייני
פון דיא אנדר המבין זיא גלוהן הער פאר :

ר רצו דא המבין זיא גזעהן אלז פיל נשים זיינן גלעגין אויך
דער שטעג · איט דיא פיס הרויך אונ׳ איט דעם קאפך
הרונדר אין וועג · אויך איין זולכי נדה זולין ריינן טרעהרין יעדרש
אויג · אונ׳ אויך היבן גרוטן יאאר אונ׳ קלאג :

ש שטה נשים זיינן דא גבליבן טוט ליגן · אלז נעאליך א׳ ביולא
בת הר״ר בער זיא איזט גלעגין בייא דיא שטעגין · ושארי
נשים זיינן זאדר ווימן שטאפט אויך איר גשטיגן · אויך דיזר נדה
טואן ריינן טרעהרין אייני אויגן :

ת תכופה לא נאהנט בייא איר איזט גילעגין אויך דען טוט
פר וואונט · ב׳ בריינלי בת חיים אוך משת זלאן וואנט :
ג׳ אלמנה קילא משרתת בבית פ״ו אהורר געטשליק איזט אויך דא
לו גגנעהנט · אונ׳ האט זיך פון דעא טוט ניט העלפין גקענט ·

ת תאיאות וישרות אין גאטש דינשט זיינן זיא אלי ליט
גיוועזין בהענט · ד׳ איזט גיוועזין ליפור אלאנת זעקלי
האמו בת זגוויל וואנט · דער טאט איט זיינר פפייל האט נאך איר
אך גרענט · אונ׳ איזט אויך ניש ווארדין פר שונט :

ש שאנו הערט לו וואז איך אייך טוהי זאגין · ה׳ הנליבת
בערלוי משת וואל בן אמיר ווערליש גמרהוך האט גיטראגן-
ו׳ גגנענדלי

וי׳ גנענדלי בת יעקב אמיר בינגא מטת אשה פֿס מיזט אויך טוט
גילעגין ווא גשריבן אלז איר זולכיש האבין גיזעהן איט אונזרי
אויגן:

ר רחמינו איר הבין אך ווערקליך גיזעהן · אלז זולכיש פֿון דעם
דריגן אונ׳ אויך זיא טרעטין מיזט גשטעהן · אויך האט פֿון
אירן בלוד אויך דיא וואנט טאן גינעהן · פֿור דעם טוט הבין זיא
ניט קאנין וועק פֿליהן:

ק קול איין שטים פֿון שרייאן אונ׳ קלאגין · אונ׳ איט טרעהרין
זיינן ווארדין בנעלט אלי אויגן · דען דיא אמין הבין גיזעהן
אירה ווייבר טוט אוועק טראגין · אונ׳ אויך פֿיל קינדר אויף אירה
איטר הבין טאן פֿראגין:

צ צרות דיא לייד זיינן גיוועזין איאר אנער · יותר אזרבעים
נשים זיינן גיוועזין ביטעריגט גאר זער · וואו הרונדר אויך
גאר פֿיל מעוברת וזקינית ווער · אויך אאט אלי נשים זיינן גיוועזין
אין דיא בלוזי האר:

פ פתחו עלינו איינר אונד איר זקינים אונ׳ קלוגן · ענטפֿרט
איר דאך וואז איך אייך וויל פֿרגין · אוב זולכיש האט
פאסירט הבט איר עס הערין זאגין · ווא גשריבן אלז אונט דאש
מיזט לו קואן אין אונזרן טאגין ·

ע על אלו איך טוהי שרייאן אונ׳ קלאגין אויך דען טאט דיא דאזיגן
פֿר נעמט דאך וואט און ביאי אבותינו גאר זער האט טוהן
בקלאגין · איין אחד בייא דעם קרבן פסח האט און איין זקן לו
קוועטשט אוועק גיטראגין · וואו און דיא לאהל כפליים כיולאי אלרים
האט זאגין:

ס טיאן לו איין לייבן הבין זיא עש פסח אעוכן טוהן נענין ·
האז און איבג זאל דא פֿון זאגן קענין · אבל שכן אויך טשדה
לדקניות אלז דער פֿוט האט טאן אויך זיא רענין · ווערכי גאט אלי לייט
בירחם הבין טאן דינן:

נ נמתם ומין רודף דוט אונזרי תורה אין דער תוכחה זאגין ·
זולכיש מיזט לייד אקוים ווארדן אין אין אונזרין טאגין · זיא
זיין גלאפֿין פֿר גרושן פֿור לאגין · דען אין גרינגשטן מיזט בעזרת
נשים ניט איין גיפֿאלין אדר ווארדין טו שלאגין:

מ מה וויא גאר מיזט דיא שאהה ווארדין פֿר שטערט · אן דעם טאג
דז איר דיא תורה בהר סיני האבין גיהערט · פֿיל טרויארן
אונ׳ קלאגין ניך האט גיאערט · ושאחות יום טוב באבן ובפי ומספד
מיזט ווארדן פֿר קערט:

לזאת

ל לזאת לו דעם דאזיגן האט ישעי' הנביא ע"ה מפטר אראז:
זיין אנגן · דא ער אן קפיטול ד"ח אין זיין ספר דוט זאגן ·

ברגלים תראשונה עטרת גאות בפסוק ג' קאן אן זאלפיט נאך
שלאגן · דען דיא ראשי תיבות פון דעם פסוק אונ' אונזר פרט
דוט זיך אין איין חשבון בטראגן ·

כ כל זאת אלי דאט דאזיגי איזט אונש לו קואן · זא וואלין איר
דאך אלי לייט לובן דען איבערשטן זיין נאמן · דען ער דוט
גוויש ניקש אום זונשט האל הנאמן · אונזרי עונות אוזין זאלפיש
הובין גורם גיוועזין · טוהן איר זאגן אונ' אונז ניט שעמין :

י יום א' אום ג' אויער במאמרו חג דחג השבועות · זיינן גנגין
החברותות קדישות אויף דעם בית הקברות בלי טהות ·
אין קבר אויז לו הויאן לשטה נשים הלנועות · דיא דא זיינן גשטארבין
באיתת אשונות ורעות ·

ט טאנם אין איינם קבר האט אן זיא אלי בגראבין · לוויטן
לוויא גרושן בוים דיא שטעגין דער נעבין · אונ' איין איטליכי
אין איינם בגוגרין מרון געבין · הש"י זאל אינן געבין דאט אייביגי
לעבין ·

ח · חלבו קהל הקודש האט געהייטן אויז לו הויאן איין גרושן
שפיין · לו מאכין איין אלבה גאר גרוש אונ' פיין · אונ' דא
רויף לו שרייבן דאט מעשה וויא עש האט טון געיין · כדי דא פון
זאלין וויטן לו זאגן לדורי דורות גרוש אונ קליין :

ז זכרון איין גידעכטינוז זאל עש זיין אין פיל טאגן · דער ווארטין
יעדיר מענש ווירט וויטן דא פון לו זאגין · והשיב בתשובה
שליאה דא לו ווירט אים זיין הערץ טראגין · דען פיילכט וועגין
זייני עבירות זייני שטה נשים לרקיעות ווארדן ערשלאגן ·

ו והנשים האבין אויך טוהן איין זאך אויף ריכטן · איין כפרה
לו הבין אויף אירה חטאים טוהן זיא טראכטין · איין עדה
קדושה לאזין זיא לערנין אונ' לו הש"י בעטין · לו בגיטיגן עם הנשים
הלנועות דיא איט פיסן זיינין ווארדן גטרעטין ·

ה הוא פר וואהר אלי טאג פון איין אויער ביז לעהן · דוט זאלכיש
לערנין אונ' אויך תהילים זאגן געשעהן · דען אין דער לייט האט דיא
גרה טמן גנעהן · דא אן האט גמאכט שטראף פר אויגן גיזעהן ·

ד דרך הישר אין רעכט פרטיגן וועג לו גין האבין זיא זיך
פאר גמאן · אויך לוזין זיא כל שבועה איין עדה קדושה גין
אויף דען קבר אשטה נשים דיא פרואן · זיא אחילה לו ביטן איט
טרייאן

שרייאן אונ' ברומן · פֿיליכט האט איינר גורם גיוועזן אלז זיא אום
איר לעבן זיין קומן ·

ג גדלו וויא גרוש גוטש וואש הקהילה קדושה אין האבין אויך
זיך גנומן · כל שבוע מאנטאג אונ' דונרשטאג דאז פֿירט
טייל פֿון דער קהילה מיט תענית תם קומן · אונ' אך אלי ערב ראש
חדש איין תענית ציבור ניט צו פֿר זוימן · עד ראש השנה הבע"ל
האבין זוליכש אויך זיך מקבל גיוועזן דיא פֿרומן · דיזר אלמעכטיגר
גאט וואלי זיא ערלענגן איר לעבין · גאר פֿיל צדקה לעניים טוהן זיא
געבן · איין גאטש וועג צו גין אלי לייט גאר עבין :

ב בזה אזהיר וויל איך אויך הערין צו קלאגין · אונ' ביטן דען
אלמעכטיגן גאט זאל אונש משיח זענדין אין אונזרן טאגין ·
ודם שפת צדקיות אלו אלז מיזט גשפריצט אונ' אויך דיא וואש
גשלאגין · אלז וויא דורך דם פֿון איין קרבן זולן אונזרי עבירות
ווערדין פֿר טראגין :

א מאן וואלין מיר דארויף זאגין אונ' לובין ביהענד · דען
אלמעכטיגן גאט דער אלי צרות לטובה צו דיא ישראל פֿר
ווענדט · אוני איהם ביטן דש ער אונש משיח זענד · אונ' אונזרין
גלות מכין איין ענד אמן :